

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro.} 42.

12. Kwietnia 1822.

Wiadomości krajowe.

O k ó l n i k :

Względem postępowania i wyrokowania w zarzutach nieprzyzwoitego Sądu.

Jego C. K. Mość raczył zezwolić, aby najwyższa uchwała z dnia 29. Sierpnia 1820 na najpokorniejsze przełożenie Kommissyi nadwornej w rzeczach prawodawstwa uczynione, zapadła, mocą której przepisy §. 33. Galicyjskiej ustawy sądowej względem postępowania i wyrokowania w zarzutach nieprzyzwoitego Sądu dla Królestwa Lombardzko-Weneckiego odmienione zostały — także i do innych prowincy, gdzie Galicyjska ustawa sądowa zaprowadzona jest, zastosowaną została.

Odmiany są następujące:

§. 1. Zarzut, iż Sędziemu w wytoczonej przed nim sprawie, przyzwoitość sądenia nie przynależy, powinien być podany osobno i nietykając głównie sprawy.

§. 2. W processach słownych, zarzut o nieprzyzwoitość Sądu, zaraz na pierwszym terminie na podaną żałobę oznaczony, wniesiony być ma. Toż samo zachować należy w sprawie, podług prawa do wyводу pisemnego wskazany, gdy od Sędziego termin wyznaczonym zostanie.

Jeżeli zaś żałoba zapozwanemu bez naznaczenia terminu, natychmiast do odpowiedzi pisemnej doręczoną została, natenczas zarzut o nieprzyzwoitość Sądu, przynajmniej w półowie pierwszego terminu do odpowiedzi oznaczonego, podać należy.

Gdyby pozwanemu niepodobnym było przyzwoity Sąd swój natychmiast należycie okazać, wtedy wolno mu będzie tym końcem o przedłużenie naznaczonego terminu lub o dalszy zakres czasu upraszać.

Lecz gdyby na pierwszym terminie lub w półowie pierwszego zakresu czasu do wniesienia odpowiedzi zamierzonego, ani zarzutu o nieprzyzwoitość Sądu nie podał, ani też do okazania tego o przedłużenie lub o postanowie-

nie zakresu czasu wyraźnie nie prosił, wtedy takowy inż więcej słuchany być nie ma.

§. 3. Zarzut o nieprzyzwoitość Sądu w przyzwoitym czasie podany, powinien Sędzia pierwszej Instancyi albo natychmiast, lub jeżeli ta rzecz dokładniejszego potrzebuje rozpoznania, po wysłuchaniu stron obiedwóch, przez rezolucyją wspartą powodami rozstrzygnąć.

(Dokończenie nastąpi.)

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Gazety Nowo-Yorkskie z d. 19. Lutego upewniają, iż cały kraj Panama ogłosił się niepodległym. Wysłano Deputowanych z urzędową o tём wiadomością do Prezydenta Rzeczypospolitey Kolumbijskiej. Wypadek ten miał zayść w sposób następujący: Jenerał Hiszpański Mourgoen, Wielkhorządca Panamy, wraz z urzędnikami Hiszpańskimi z Quito, wsiadł na okręt, celem uderzenia na Guajakil. Okoliczni mieszkańcy Panamy korzystając z tej pory, oświadczyli władzom, iż nie chcą inż dłużej, zostawać pod rządem Hiszpańskim. Pułkownik Fabrega, zastępujący Wielkhorządcę, zwołał znaczniejszych obywateli na dzień 20. Listopada, w którym postanowiono, aby każdy obwód wysłał Deputowanego z oświadczeniem życzeń jego względem zaprowadzić się mającego kształtu rządu, co jednak nie przyszło do skutku; mieszkańcy bowiem Panamy sami przez się ogłosili swoją niepodległość d. 28. Listopada.

Portugalia, Brazylia i Algarbia.

Z Lizbony, d. 23. Lutego. — Na posiedzeniu Stanów wniesiono, że w Covillanos utworzyło się towarzystwo patriotyczno-literackie, mogące mieć ukrytą dążność polityczną i że takowe o pozwolenie uorganizowania się, Rządu nie upraszało; okazało się przy tej okoliczności, że istnieją nowe i niebezpieczne towarzystwa tajemne, w których pytanja polityczne przedmiotem rozpraw bywają

Postanowiono zatem, żeby wydział konstytucyjny w tym przedmiocie zdał sprawę.

Wzięto także pod rozważę, czyliby nie należało zmieść tax sądowych z powodu, że urzędowanie sędziego jest za szlachetne, niżeliby je miano pieniędzmi opłacać. Atoli przeciwko temu zarzucono: iż gdyby processa stron nie kosztowały, mnożyłyby się mogły bez końca. Z tego więc względu rzecz ta w składzie swoim nienaruszoną została a kassa tax sądowych nie popadła żadney odmianie.

Ajent Hiszpański protestował przeciwko puszczeniu na wolność dwóch Hiszpanów, Blanca i Cicero na, którzy się do Portugalii schronili; rzecz tę oddano jeszcze raz pod rozważę Kommissyi. Ta rozstrzygnęła, iż pierwszy wyrok nie był przeciwny traktatom i tem samem utrzymany został.

Zdanie sprawy podane Stanom przez Kommissyją skarbową względem przesłanego sobie spisu akcyonaryuszów banku jest pochlebne dla kapitalistów Stolicy. Ogół nie liczy więcej nad 1341 akcyy a wynosić ma 10,000 kapitału. Plan Kommissyi do utworzenia banku już uchwalono, a po dniu 20. t. m. żadne więcey wpisy na te półrocze przyjmowane nie będą. Jeżeli w owym dniu, akcyy do półowy nie rozbierą, przyjmowane będą ofiary obcych kapitalistów od 1. Lipca, atoli pod warunkiem, aby nie mniej jak 4800 akcyy wnieśli. W takim razie do każdych 1200 akcyy wyznaczony będzie endozjemiec, jako Dyrektor bankowy.

Liczba Deputowanych zamorskich na Kongressie narodowym wzrasta powoli; oprócz przybyłych z Paraipe oczekują jeszcze z S. Paulo i Minasgeraes. Liczba ostatnich wynosić ma tylko 13. Jeżeli posiadłości Portugalskie w Azyi i Afryce będą miały tutaj zupełną liczbę swoich Reprezentantów, natenczas głosy ich mogłyby uzyskać znaczny wpływ do uchwał stanowych.

Stany uchwały, że od wyroku Sądu przysięgłych, do wyższego Trybunatu, lub też do innego Sądu przysięgłych odwoływać się można.

Hiszpania.

Z Madrytu d. 5. Marca. — Król oświadczył Stanom, że w dniu 6. albo 7. b. m. do Aranjuez wyjechać postanowił. — (Podług wiadomości późniejszych wyjechał Król do Aranjuez z rodziną jeszcze d. 5go a gazety Madryckie z d. 11go donoszą, iż 6go w wieczor, stanął na miejscu. Burgrabia zamku Królewskiego wyjechał naprzeciw Króla wierzchem i miał nieszczęście upaść tak silnie z spłoszonego konia, że już więcey nie wstał.)

J. K. Mość przyjmował d. 3. t. m. Deputacyją Stanów z odpowiedzią na mowę Królewską zagaiającą posiedzenia. Na czele tę Deputacyi złożony z 20 Członków, znajdował się Xiąże del Parque. Odpowiedź owa zbacza w niektórych miejscach od projektu, który w dniu 3cim Kommissyia przetożyła. Ułożenie tego adresu dało powód do mnogich rozpraw. Pomiędzy innemi, znajduje się w odpowiedzi punkt następujący: »Powszechną niechęć sprowadziło naybardziej naganne postępowanie i rozmaite szkodliwe działania byłego Ministerium.« Ten punkt adresu jest dodatkiem Deputowanego Gallia etc.

Dla ulżenia podatkóm i dania w tęg mierze dobrego przykładu, oświadczył Król, że ustępuje 10 milionów realów (4tą część listy cywilney). Ministrowie oświadczyli to samo zrzec się swoich pensyy.

Dnia 3. Ministrowie Spraw Zewnętrznych i Wewnętrznych, złożyli swoje zdanie sprawy Kongressowi. Pierwszy z nich P. Martinez oznajmił: że traktat ze Zjednoczonymi Stanami nie jest jeszcze zawarty; że mianowano Kommissarzy do oznaczenia granic, a chociaż w tęg sprawie niejakie trudności zachodzą, wszakże spodziewać się należy, iż w sposobie przyjacielskim uchylone zostaną. — Między Hiszpanią i Krainami Barbaryjskimi panuje pokój. — Poseł Hiszpański w Rossyi uznany został szczerdownie, i między obu temi Rządami panie nazywają się ciągle przyjazne. — Pokój z Francyją niczém zachwiany nie został. Z powodu wybuchty zarazy wyciągnięto na granicy linię woyskową, gdy atoli linia ta po ustaniu tęg choroby trwa dotąd, Król Jmć domagał się przez Posta swojego na Dworze Francuzkim dostatecznych względem tego obiaśnień; toż samo nastąpić miało względem wychodzców i tych, którzy dawali wsparcie fakeyonistom w Nawarze. W skutek tego Ministerium Francuzkie wydało stosowne rozkazy do przeszkodzenia wywozowi broni i potrzeb woynnych dla użytku fakeyonistów.

Na zgromadzeniu Stanów uczyniono wniosek względem złożenia właściwey Kommissyi powszechnego dobra, któraby demagogiczne zabiegi sądziła. Wielu członków mówiło za wnioskiem, inni zaś uznali takową Kommissyję za rzecz niebezpieczną i dwuznaczną, dosyć, że w końcu powiodło się umiarkowanym, wniossek ten wprzełożonym kształcie, przynajmniej tymczasowie odrzucić.

Wiadomości o niepokojach w Katalonii są coraz bardziej zatrważające. Liczna kupa

powstańców wtargnęła do Aleanaru i dopuściła się największych bezprawioń, iednakże udało się mieszkańcom wypędzić ją. W obwodzie San Carlos pełno jest spiskowych, którym nie zbywa na pieniądzech, ani też na broni. — W krainie La Mancha zachodzą także krwawe wypadki. W Miquelturra przyszło do rozprawy między mieszkańcami i oddziałem pułku Infante tamże zatogą stojącym; 300 włościan połączyło się z mieszkańcami i pułk rozbroiło (?) Z Ciudad-Real 300 ludzi chciało przyjsić na posiłek pułkowi; atoli 7 do 800 zbrojnych mieszczan i chłopów nie przepuściło ich do miasta. — Pułk Toledo trzyma ciągle zamek Pamplony w swoiey mocy i stale wzbrania się wyruszyć do Ceuty.

Francya.

W nocy z d. 20. na 21. z. m. Paryż był potwornie widowiskiem nowego zamieszania zrządzonego przez uczniów. Dzieńnik rospraw opowiada rzecz iak następuje: »Część wychowanców kolegium Henryka IV. (*Collège de Henri IV.*) stawia się krąbrnie iednemu z przełożonych; z tego powodu 5 z nich naysuchwalszych odesłano do rodziców. Około 80 ich (ze 320) nieło się za sprawę wykluczonych towarzysów. Zamknęli się oni w iednę sali szkolney, drzwi zatrasowali i mieli narady buntownicze. Rektor Akademii Paryzkiey, uwiadomiony o tém bezprawiu, pospieszył zaraz do rzeczzonego kolegium i przez wiele godzin uczniów tych uważał swoimi do porządku zwrócić usiłował, lecz oycowskie upomnienia iego były bezowocne; a nawet groźby, iż użycie dzielniejszych środków, których mu Władze, iako Rektorowi ndzieliły, nie więcéy od prośb skutkowały. Na tém przesłała noc cała. W d. 21. zaraz z rana o godz. 6. ukazał się Rektor z pomocą woyskową. Wychowance, ani myśląc o poddaniu się, poczęli rzucać kamienie i okrucy muru na żołnierzy, atoli bramę wysadzono i ucnie na łaskę zdać się musieli. Dziesięciu naysuchwalszych schwytano natychmiast i do dalszego rozstrzygnięcia Rady Królewskiey Oświecenia publicznego, onych do rodziców odesłano.«

Na d. 17. zbiegło się kilku złemyślących przy Pont de Beauvoisin (na granicy Sabaudzkiey), tam wzniecali krzyki buntownicze i zatknęli trzykolorową chorągiew. Za nadejściem żandarmeryi i gwardyi Narodowey, wicherzyciele ponciehali, wszakże hersztów tego rozruchu poymano.

»Gazeta powszechna Lugdunska« (*Gazette universelle de Lion*) z d. 19. z. m. zawiera: »Własnie co odebraliśmy telegraficzne depesze, które niepokojące wiadomości o

wątpliwém położeniu Paryża i Departamentów Zachodnich przed kilku dniami rozszerzane, zbiłają, alizci wymyślono znou inny sposób niepokojenia ludzi. Wielu mianowicie znaczniejszych domów kupieckich poddierało z poczty listy stemplowane »z Grenoblu«, w których imię im nieznaioime podpisane i uwiadomienie: że Jenerał Berton w pomienioném mieście (Grenoblu) znajduje się i na czele 8,000 woyska ku Lugdunowi ciągnie. Do-brzemysłący kupcy oddali owe listy Zwierzchności, która śledzi autora, mogącego się tymczasem z samego przyięcia listu przekonać, iaką wzdargę tak podłe zabiegi wzbudzią.«

Roznaitcie piszą gazety o wypadku w Coucy pod miasteczkiem Laon. Około 50 wicherzycieli wpaść miało do Laon, gdy tymczasem inni bili na gwałt w Coucy i pośród buntowniczych wykrzyków przeciągali ulice i rynki. Mówią, że trzech przytrzymała gwardya Narodowa, reszta do lasu schronić się miała.

Gazeta »*Journal de deux Sévres*« z d. 16. Marca zawiera: »Donoszą nam z Parthenay i Thouars, iż tam zupełna panuje spokoyność; Jenerała Bertona śledzono w lesie Meilleraye na gościńcu z Parthenay do St. Maxent i w niektórych innych miejscach, atoli nadaremnie. Mniemają, że go iuż we Francyi nie ma.« — Podług listów umieszczonych w Wyroczeni Bruxelskiey widziano Bertona z kilku ludzmi iego woyska w okolicy Rennes.

Posiedzenie Izby Deputowanych z d. 14. Marca było mniej burzliwe. Jenerał Donadieu twierdził, iż Rząd nie dopełnił tego, czego się po nim spodziewano. Żalił się na powiększenie podatków; radził oszczędność; mówił, iż Francya iest w opłakanym stanie, i wynurzył nadzieję, iż mądrość Ministrów temu zaradzi. P. Robin Scevole, odezwał się do cieniów Sullegó, życząc, aby następcy iego brali wzór z tego wielkiego męża i przyjaciela oszczędności. Tu prawa strona chciała ukończenia rozpraw a lewa twierdziła, iż w dwóch godzinach nie można miliardu poświęcić; prawa strona zawołała na Jenerała Foy, iż go niechce słuhać. — P. Chauvelin wyrzucił Ministrom, iż żaden z nich ust nie otworzył. Skończyły się wreszcie rozprawy, ale na wniosek Ministra Skarbu odtóżono ieszcze uwagi nad szczególnymi artykułami. —

Posiedzenie z d. 15. t. m. odbyło się spokojnie. P. Ganihl mówił o pierwszym artykule budżetu względem długów králowych;

radził wydatek na prowizyję od nich i na fundusz umorzenia zmniejszyć do 222 milionów 875,000 franków. Oparł się temu Minister Skarbu. Przyjęto nareszcie pierwszy i drugi artykuł.

P r u s s y.

Z Berlina d. 26. Marca. — Przybył tu z Warszawy Porucznik Rossyjski Blumenthal, wysłany gońcem.

Jak tutejszy Sędzia Uniwersytetu został znieważony od stronników rozruchów w Akademii, tak podobnie pełnomocnik Rządowy i kurator, wystawieni byli w Wrocławiu na ich obelgi. Wyrok Sądu Kryminalnego w Wrocławiu skazał winowayców na karę pracowania w twierdzy. Urzędnicy starający się utrzymać spokójność, znajdują w burzycielach naturalnych swoich nieprzyjaciół, ale poskromienie bezprawioów, jest największym dowodem, iż zadosyć czynią swym obowiązkiem.

Podczas burzy na morzu, zebrano bardzo wiele bursztynu na brzegach, osobliwie niedaleko Rügenwalde. Pomiędzy innemi jest kawałek bursztynu, ważący 24 lotów.

Z Poznania d. 27. Marca. — Dzisiejsza gazeta tutejsza umieściła następujące »Obwieszczenie względem Towarzystwa Ziemskiego Kredytowego«: »Główna Dyrekcya Ziemstwa została d. 20. m. b. proczyszcie instalowaną i natychmiast rozpoczęła swe czynności. Tak więc Towarzystwo Kredytowe W. Xięstwa Poznańskiego zaczęło w rzeczywistości istnąć. Organizacyja prowincjonalney Dyrekcji ziemskiej wkrótce będzie ukończoną, a tymczasem główna Dyrekcya zatapiać będzie i iey czynności. Wszelkie złożone dotąd u mnie deklaracye przystąpienia do związku odesłałem Głównę Dyrekcji. Z dalszemi deklaracyjami zgłaszać się wprost do niej należy. Przy tęg okoliczności oświadczam dla uniknienia wszelkich nieporozumień: iż proste oświadczenie przystąpienia do związku Kredytowego nie jest dostatecznym środkiem do osiągnięcia listów zastawnych na dobra przystępującego. Tym końcem potrzeba, ażeby ostatni obrat oraz drogę, przepisaną w dwunastym rozdziale Regulaminu Kredytowego. Członkami Głównę Dyrekcji Ziemstwa są: 1) Mianowany od N. Pana Jenerałny Dyrektorem Ziemstwa W. Pułkownik Stanisław Ponijński z Wrześni. Obrani przez Towarzystwo a od wyższę Zwierzchności potwierdzemi Jenerałni Rady Ziemstwa 2) W. Pułkownik Dezvdery Chłapowski z Turwi; 3) W. Ignacy Łaszczkowski z Soboty; 4) W.

Jan Nepomucen Niezychowski z Gronowka; 5) W. Sędzia Appellacyyny Emanuel Alexander Wolff, z Chybów; ostatni razem iako Syndyk. Po uskuteczni onęj przezemnie instalacyi główney Dyrekcji ziemstwa skończyły się moie czynności organizacyyne, a rozpocząnam teraz urządowanie Kommissarza N. Pana przy Towarzystwie Kredytowem. Z wielkiem zaspokoieniem składam dokonczenie rozpoczętego przezemnie dzieła w ręce mężów, zaszczyconych zupełnem współobywateli zaufaniem, których poważne i ścisłe postępowanie niezadługo ziedna Towarzystwu zaufanie publiczności. Władzóm, które mnie w tutejszęg prowincyi przy moich czynnościach organizacyynych wspierały, składam me nayobowiązaneza dziękczynienie. Z wielką satysfakcyją odbierałem i przy tęg sposobności dowody ich światła i patriotyicznę gorliwości. — Poznań dnia 25. Marca 1822.« — (podpis.) »v. Zerboni di Sposetti.«

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 17. Marca. — Xięże Namiestnik Królewski zwiedził wczoraj Konserwatorium muzyczne - dramatyczne; uczniowie ploteboyg okazali postęp w branych w tym instytucie nauk. Przyczem znajdowali się JW. Jenerał Różniecki, Prezes Dyrekcji Rządowę Teatru Narod., JW. Radca Stanu Dyrektor Jenerałny przemysłu i kunsztów Stasic, wiele dam i innych znakomitych osób.

W mieście Gradziądzu w nocy z dnia 24. Lut. okropny pożar wszczęty z składu towarów bławatnych pochłonił w przeciągu kilku minut wiele domów z taką szybkością, iż mieszkancy ledwo z dziećmi życie uratować mogli. Szkoda naymniey 40,000 talarów wynosi.

Wwyspy Jońskie.

Podług wiadomości odebranych z Korfu pod d. 5. Marca Sir Tomas Maitland, Lord Wyższy Kommissarz, zagał piąte posiedzenie pierwszego Parlamentu Państw związkowych na Wypach Jońskich. W obszernę mowie swoięj wspomniął pokrótce o użytych przez Rząd Angielski środkach, osobliwie o ogłoszonem prawie Marsowem i powszechnem rozbroieniu, tudzież o powodach i wypadkach, które do zaprowadzenia takię surowości były przyczyną. Potem przełożył stan finansów krajowych, z którego bilans okazał się o 108,726 talarów lepszy od przeszlorocznego. W końcu przywoził konieczność ułożenia ustawy karnęj, któremu tyłko zasze na wypach Jońskich niepokoię, przeszkodziły.